

Tilrettelegging av fritiden for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Evaluering av prosjekter for utvikling av fritidstilbud til barn og unge med habiliteringsbehov

Oslo, 25.05.2016 Litteraturhuset Fritid for alle
Seniorrådgiver Midia Aminzadeh

Overordnede rettigheter

- FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, **Artikkel 30**
- Barn med funksjonsnedsettelse har rett til å leve et fullverdig og anstendig liv under forhold som sikrer dets verdighet, fremmer selvtillit, og letter barnets aktive deltakelse i samfunnet. **Art. 23**
- Barnet har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv. **Art. 31**
- Staten er forpliktet til å iverksette alle hensiktsmessige tiltak for å sikre rehabilitering og samfunnsmessig tilbakeføring av barn som er offer for misbruk, utnyttelse, forsømmelse, tortur, væpnede konflikter eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. **Art. 39**
- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Fritid og deltagelse

- Støttekontakt - Hotjl § 3-2 punkt 6

www.Aktivung.no

www.fritidforalle.no

- Avlastning

– Organiseres sammen med fritidsaktiviteter

Eks: Frisk fritid i Iler kommune, aktivitetsbasert avlastning

AKTIV
UNG

Nasjonal kompetansetjeneste for
barn og unge med funksjonsnedsettelse

Om Evalueringen

Ipsos Public Affairs

Evaluering av prosjekter for utvikling av fritidstilbud til barn og unge med habiliteringsbehov

Gjennomført av Ipsos
DATO

Tilskuddsordningens formål:

Habilitering av barn og unge

- Tiltak 3.5.5: Økt satsning på helsefremmende og forebyggende arbeid i forhold til barn og unge med funksjonsnedsettelse
- Tiltak 3.5.7: Sikre deltakelse i selvvalgte kultur- og fritidsaktiviteter

Formål med evalueringen

- Beskrive prosessen i tiltakene fra søknad til implementering og resultat.
- Vurdere effekten av tiltakene, med utgangspunkt i målene for tilskuddsregelverket, samt Handlingsplan for habilitering av barn og unge (IS-1692).
- Vurdere effektiviteten av tiltakene, ved å se på forholdet mellom innsats og oppnådd resultat.

Hvilke tilbud ble opprettet eller styrket ved bruk av tilskuddsmidlene?

- Kommunene brukte tilskuddsmidlene til å opprette gruppetilbud for målgruppen.
- Tilskuddsmidlene ga enkelte kommuner erfaring med Fritid med bistand-metodikken i samarbeid med lag og foreninger.
- Tilskuddsmidler benyttet til opplæring og veiledning.

Brukernes vei inn i prosjektet

- **Stor variasjon i hvem som fikk et tilbud gjennom prosjektene.**
  - Styrket tilbud til brukere med vedtak om støttekontakt og/eller avlastning.
  - Barn og unge som manglet et tilbud gjennom kommunen.
  - Satsning på barn i minoritetsfamilier i noen av kommunene/bydelene.
  - Stort aldersspenn fra de yngste barna til ungdom og unge voksne.
- **Rekruttering til aktivitetene var krevende for mange kommuner.**
  - Særlig vanskelig med familier med tilleggsbelastninger som dårlig fysisk/psykisk helse, dårlig økonomi, språkutfordringer mv.

Samarbeid med lag og foreninger

- **Halvparten av kommunene inngikk eller styrket samarbeid med frivillig sektor i løpet av prosjektperioden.**
  - Variasjon i respons fra frivilligheten, mange positive til å bidra.
  - Mulighetene for tilrettelegging avhengig av aktiviteten og eventuelt konkurranseelement.
  - Ulik grad av involvering fra frivillighetens side, fra utlån av lokaler og utstyr til fullstendig ansvar for organisering og gjennomføring av aktivitetene.

FUNN OG RESULTATER

Vurdering av måloppnåelse og effekt

Nye tilbud er utviklet og implementert i drift

- **6 av 18 tilbud ble overført til ordinær drift i sin opprinnelige form.**
  - Disse prosjektene var kjennetegnet av å ha hatt dette som målsetting helt fra planleggingsfasen.
  - Kommuner med en spesiell satsning på habiliteringsfeltet lyktes i større grad med overføring til drift.
- **7 av 18 kommuner lyktes delvis med å videreføre tilbudene.**
  - Tiltakene mer sårbare som følge av manglende forankring eller manglende oppfølging og kontinuitet hos sentrale personer.
- **3 av 18 kommuner lyktes ikke med å videreføre tilbudene.**
  - Var uerfarne med brukergruppen og/eller støttekontaktordningen.
  - Tilskuddsmidlene hovedsakelig brukt til å få erfaring med brukergruppen.
  - Samarbeid mellom flere kommuner en kompliserende faktor, bla. på grunn av geografisk avstand.

Nye modeller for samhandling er utviklet, implementert og evaluert

- Den viktigste effekten av samhandling var bevisstgjøring av de involverte, tydeligere ansvarslinjer, og lavere terskel for å ta kontakt og initiativ til samarbeid innad i kommunen og med eksterne samarbeidspartnere.
- Materialet avdekket en rekke måter samarbeid og samhandling skjedde på
  - Nettverksgrupper eller -møter på tvers av kommunale virksomheter, enheter og sektorer.
  - Utarbeidelse av informasjonsmateriell om tjenestetilbudet til bruk både internt i kommunen og eksternt rettet mot brukere og pårørende.
  - Etablering av permanente referansegrupper bestående av pårørende og brukerkontakter.
  - Samarbeid med og kurs for frivillig sektor.

Alle prosjektene er evaluert og resultatene formidlet

- **Kommunene har evaluert prosjektene, men med ulik grad av systematikk og omfang.**
  - Tilbakemeldinger hentet inn på uformelle måter, gjerne muntlige tilbakemeldinger fra involverte.
  - Ikke naturlig å benytte formelle intervjumetoder overfor målgruppen. Tegn på glede og mestring hos brukerne var viktige tilbakemeldinger.
  - Skriftlige evalueringsskjemaer benyttet i noen sammenhenger.
  - Interne møter brukt til å formidle og evaluere prosjekterfaringer.
  - Et fåtall prosjektkommuner engasjerte eksterne for å evaluere tiltakene.
  - Noen pårørende oppfordret til å gi tilbakemelding, andre opplevde at muligheten for å gi tilbakemelding var der dersom de selv ønsket det.

Kunnskap, erfaringer og resultater fra prosjektene er gjort tilgjengelig og er formidlet til andre kommuner

- **Kommunene formidlet kunnskap, erfaringer og resultater fra prosjektene, men i varierende omfang og form.**
  - Formidling innad i kommunen mest utbredt. Hovedsakelig formidling til virksomheter med ansvar for habiliteringstjenester for barn og unge.
  - Skriftlig formidling, som artikler til kommunens nettsider eller fagtidsskrifter.
  - Formidling til andre kommuner, i samarbeidsfora og på nasjonale kurs og konferanser.
  - Synliggjøring av tiltakene i kommunale planer og strategier, som orienteringssaker til politiske utvalg, økonomiplaner, Folkehelseplan eller andre kommunale strategidokumenter.

Måloppnåelse etter tiltak i Handlingsplan for habilitering av barn og unge

- Tiltak 3.5.5: Økt satsning på helsefremmende og forebyggende arbeid i forhold til barn og unge med funksjonsnedsettelse.
- Tiltak 3.5.7: Sikre deltakelse i selvvalgte kultur- og fritidsaktiviteter.

Hvilke effekter har tiltakene gitt for de involverte?

- **Effekter for kommunene**

- Styrking av kommunens tilbud til barn og unge med habiliteringsbehov.
- Styrking av kommunens kompetanse på habilitering av barn og unge.
- Økt kjennskap til og samarbeid med frivillig sektor.
- Besparelser ved gruppetilbud fremfor individuelle løsninger, samt effektiv utnyttelse av støttekontakter.

- **Effekter for frivillig sektor**

- Økt kunnskap og holdningsendring.
- Kommunal bistand til å ta større samfunnsansvar.

- **Effekter for brukerne**

- Mestring, vennskap og aktivitet.
- Synergieffekter for hele familien.
- Et mer oversiktlig og helhetlig tjenestetilbud.

Hvor effektive har prosjektene vært?

- **Effektivitet handler om sammenhengen mellom innsats, tiltak og resultat.**
  - Evalueringen gjorde ikke en detaljert kartlegging av forholdet mellom innsats og utbytte.
  - Effektivitet vurdert ut fra prosjektledernes subjektive oppfatninger av dette.
  - De involverte selv opplevde stort utbytte av prosjektene.
- **Viktig at tilskuddsmidlene var øremerket formålet, kommunen fikk et påskudd om å satse på denne typen tiltak og målgruppe.**
- **Et vellykket prosjekt krevde stor egeninnsats fra de involverte.**

FUNN OG RESULTATER

Suksesskriterier og hindre

Suksesskriterier

- Prosjektplassering og forankring
- Effektiv utnyttelse av personressurser
- Arbeidsform og organisering
- Ildsjeler
- Deltakelse i interkommunale nettverk
- Involvering av brukere
- Samarbeid med frivillig sektor

Hindre

- Arbeidskulturer
- Holdninger
- Uforutsigbarhet
- Lokale forhold

Avsluttende betraktninger

- **Levedyktige tilbud**

- En hovedutfordring var å gå fra enkelttiltak og prosjektbasert arbeid til å etablere varige fritidstilbud.
- Et levedyktig tilbud forutsatte god kunnskap om brukernes behov, ønsker og ressurser, samt solid planlegging.
- Et levedyktig tilbud var godt forankret og så flere tjenester i sammenheng. Dette skape en forutsigbar situasjon og en mer helhetlig innsats overfor brukerne.

- **Valgfrihet**

- Det var visse begrensninger i det selvvalgte, som var et mål for tilskuddsordningen.
- Fritid med bistand-metodikken skal støtte barn og unge inn i ordinære fritidstilbud. Flere forhold begrenset mulighetene for dette, som størrelsen på og sammensetning av frivillig sektor i kommunen, evne til fleksibilitet og tilpasningsvilje hos de involverte, samt økonomiske midler til å gjøre den nødvendige tilretteleggingen.
- Subsidiert av kontingenter og kursavgifter, samt tilrettelegging for transport og god informasjon, førte til økt deltakelse.

Avsluttende.....

- **Mer helhetlige tjenester**

- Tverrsektorielt samarbeid ga mer treffsikre tiltak. Positivt med felles innsats for «våre barn».
- Mer helhetlige og bedre tilrettelagte tjenester kan potensielt redusere behovet for de tyngste tjenestene, som avlastning og støttekontakt.
- Tiltakene bidro til å få frem barn og unges ressurser og evner. Erfaringene vil kunne skape synergieffekter, som økt aktivitetsnivå og større grad av mestring.

<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/evaluering-av-prosjekter-for-utvikling-av-habiliteringstjenester-til-barn-og-unge>

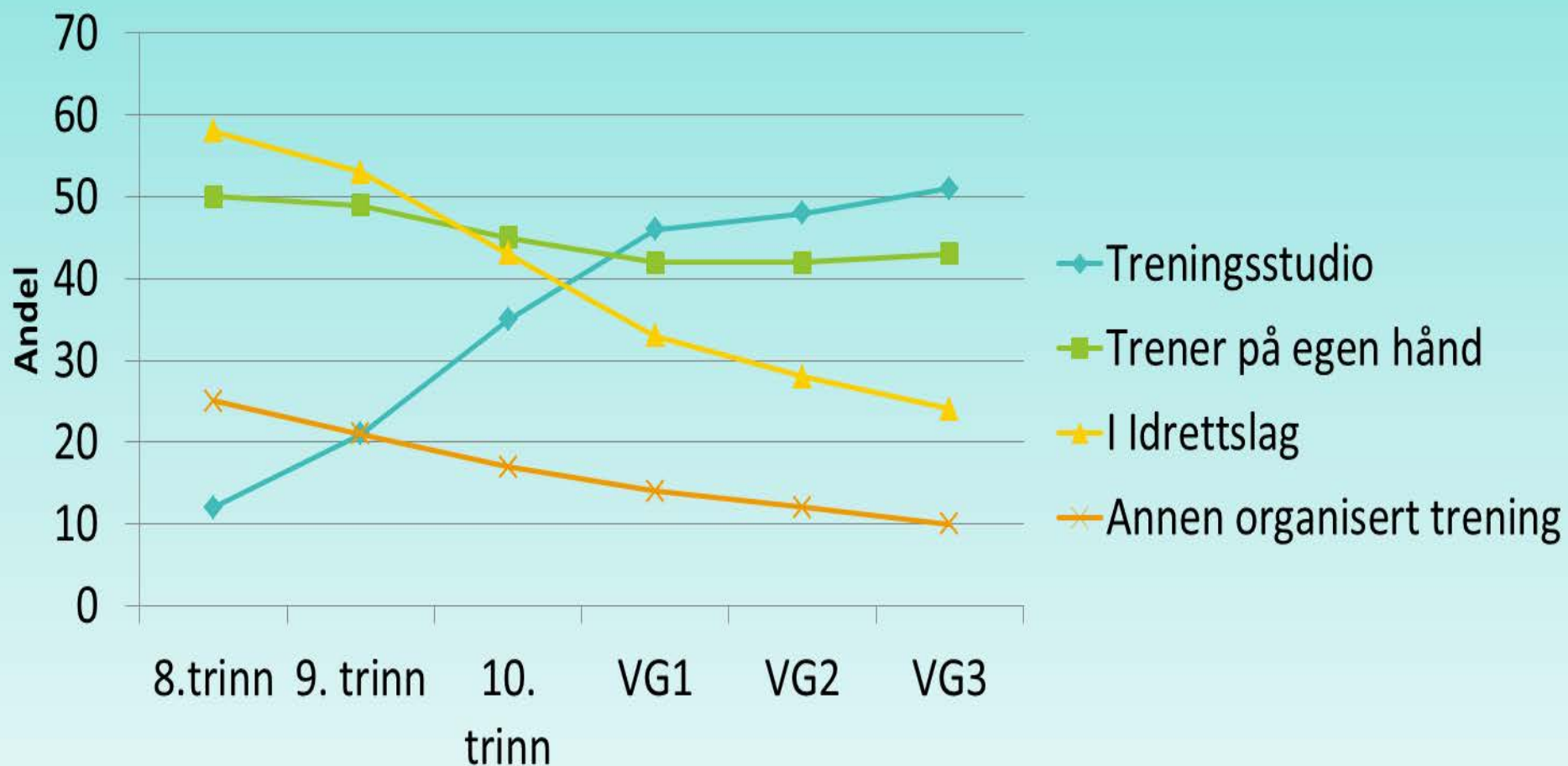
Mer satsning på barn og unge

God helse for alle

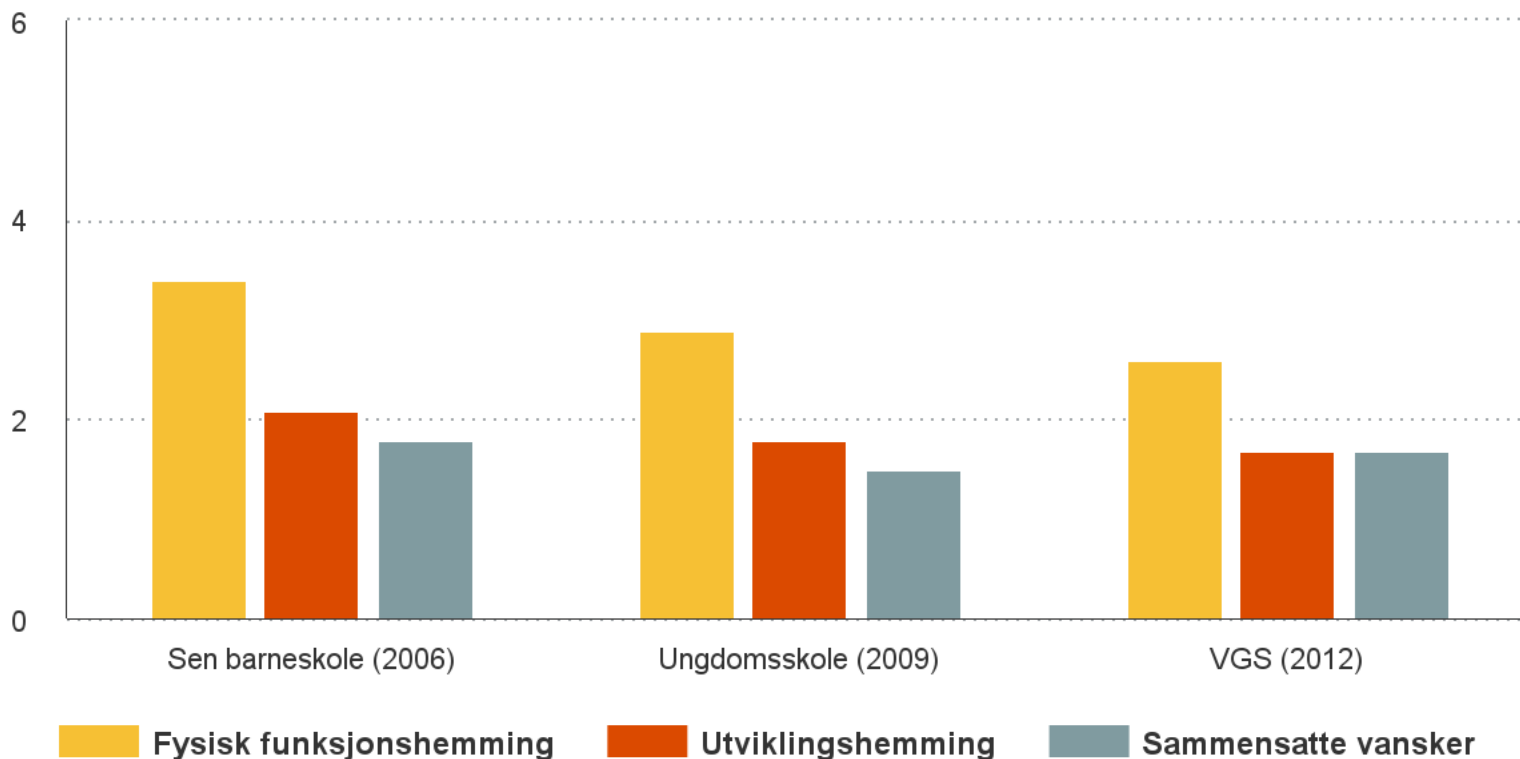
- Skape et inkluderende samfunn der hele befolkningen deltar
- Utjevne sosiale helseforskjeller
- Iverksette tiltak for å møte særlige utfordringer for noen brukergrupper

Nøkkeltall i helse- og omsorgsektoren 2016

Utvikling i sosial deltakelse i fritida fra sen barneskole til VGS.
Fordelt på type funksjonsnedsettelse. 1= lite sosial deltakelse - 5= mye sosial deltakelse.

Kilde: Wendelborg og Paulsen 2014

Barn og unge – frafall?

- Tverrsektoriell innsats frafall videregående skole (Helsedir., utdir., bufdir., Avdir. Og Imdi)
  - Mål: Øke gjennomføring i videregående Opplæring for utsatte barn og unge under 24 år
- Strategiplan for ungdomshelse (HOD)

0-24 programmet

Samarbeid om bedre koordinerte tjenester for utsatte barn og unge mellom 0 og 24 år

Et felles oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Slik forstår vi oppdraget

- Vi har en ambisjonen om å endre forvaltningen. 2015-2020
- Direktoratenes virkemidler, tjenester og tiltak skal sette kommuner og fylkeskommuner bedre i stand til å håndtere oppgavene sine.
- Langsiktig perspektiv: Gjennom samarbeidet vil direktoratene komme fram til nye, felles grep for en mer samordnet praksis på statlig nivå.

Tverrsektoriell innsats

- Ny veileder i samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og utdanningssektoren om barn og unge med habiliteringsbehov

Veileder skal bidra til:

- barn og unge får nødvendig bistand av god kvalitet tilpasset den enkeltes behov
- tjenestenes roller, funksjon og ansvar tydeliggjøres
- gode samhandlingsrutiner etableres
- det skapes gode overganger mellom ulike tilbud og tjenester
- leseren får oversikt over relevante lover, forskrifter og aktuelle offentlige dokumenter

Nasjonalt program for velferdsteknologi - Samveis

- Nasjonalt velferdsteknologiprogram skal bidra til at velferdsteknologi blir en integrert del av helse- og omsorgstjenestene innen 2020.
- Programmet har et kommunalt perspektiv der tjenesteinnovasjon er et sentralt virkemiddel.
- Hovedoppgavene er å utvikle og prøve ut velferdsteknologiske løsninger i kommunene, skape og spre kunnskap om velferdsteknologi, bidra til gode modeller for innføring og bruk, og å etablere standarder og IT-arkitektur for velferdsteknologi.

Teknologisk støtte i fritidsaktiviteter for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier

- Mål

Er å identifisere og prøve ut kommersielt tilgjengelige velferdsteknologiske løsninger, slik at barn og unge med nedsatt funksjonsevne enklere kan delta i og mestre fritidsaktiviteter.

skal også bidra til at foreldre skal kunne kombinere arbeid med omsorg for barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)

- har ansvar for barn og unges oppvekst- og levekår, familie og samliv, likestilling, integrering, antidiskriminering og forbrukerpolitikk.

Regjeringens plan for arbeid overfor barn og unge

Det skal gi en bred oversikt over satsinger på barn og unge 0–24 år med vekt på gruppen 0–18 år.

Eks. på tiltak:

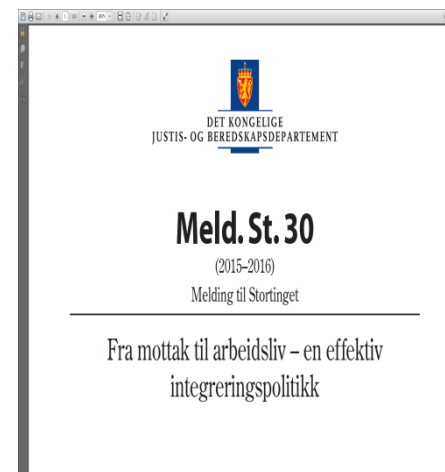
- Tilskuddsordningen
Mangfold og inkludering
- Tilskudd til aktivitetsrettede tiltak i lokale idrettslag

Enslige mindreårige

- Alle enslige mindreårige som kommer til Norge, har behov for å bli tatt vare på.
- Det er en investering for fremtiden at de unge får utdanning og trygghet og blir en del av et lokalmiljø.
- Regjeringen prioriterer denne gruppen høyt både i ankomstfasen og i bosettingsarbeidet.

Viktige nettsider.....

- www.lovdatab.no
- www.fritidforalle.no
- www.familienettet.no
- www.helsedirektoratet.no
- www.helsenorge.no
- <http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/aktuelt/nyheter/2013/like-muligheter-for-alle-barn.html?id=735391>
- www.bufetat.no
- www.mestring.no

Takk for
oppmerksomheten

